

Sveriges Arkitekter
Swedish Association
of Architects

Storgatan 41
Box 5027, SE-102 41
Stockholm, Sweden
Tel +46(0)8 505 577 00
Fax +46(0)8 505 577 05
kansli@arkitekt.se
www.arkitekt.se

Sveriges Arkitekter
Swedish Association
of Architects

Danderyds kommun
Att Sinikka Suutari
Djursholms slott
182 05 DJURSHOLM

Stockholm 2016-04-08

Angående upphandling av ramavtal konsultförmedlare för tekniska konsulter, Diarienummer KS 2016/0109

Sveriges Arkitekter har efter påpekanden från medlemmar tagit del av förfrågningsunderlaget (FFU) avseende rubricerad upphandling och får efter genomläsning lämna följande synpunkter.

Upphandlingen genomförs som ett öppet förfarande enligt lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU). Avtalsperioden är två år med möjlighet till två förlängningar om ett år vardera med maximal avtalstid om fyra år.

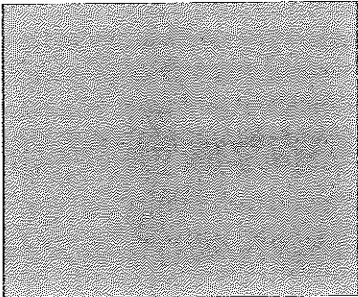
Upphandling av intellektuella konsulttjänster är godtycklig och står i strid med LOU

Syftet med upphandlingen anges vara att få till stånd ett ramavtal där en leverantör kan tillgodose kommunens behov av tekniska konsulter. Det anges också att det förväntade resultatet med upphandlingen bland annat är lägre administrativa insatser för kommunen samt tillgång till efterfrågad kvalificerad kompetens, bland andra arkitekttjänster, vid behov.

En upphandling av arkitekttjänster handlar om att söka bedöma arkitekters kapacitet och förmåga att åstadkomma de lösningar som bäst svarar mot de krav som uppställs i förfrågningsunderlaget.

Att upphandla arkitekt- och övriga intellektuella tjänster genom konsultmäklare innebär att konsultmäklaren tillhandahåller konsulter som kommunen kan handla upp fritt efter eget godtycke och utan insyn. Den konsult som konsultmäklaren erbjuder kan godtyckligt förkastas eller bytas ut.

I förfrågningsunderlaget anges under rubriken "Beställarens val av konsult" (under punkten 2.7.6) följande (kurs nedan):

"Beställaren, ska om inte annat överenskommits vid beställningsförfrågan, träffa anvisade konsulter för intervju innan överenskommelse om uppdrag ingås. Beställaren har rätt att tacka nej till erbjuden konsult. Förmedlaren ska i sådana fall erbjuda alternativ konsult med motsvarande kompetens och pris..."

och under rubriken "Utbyte av konsult" (under punkten 2.7.9) anges följande (kurs nedan):

"Om Beställaren inte är nöjd med valet av konsult och/eller konsultens utförda arbete, kan konsultens uppdrag avbrytas utan tillkommande kostnader..."

Förfarandet torde vara konkurrensbegränsande och därmed stå i strid med LOU. Konkurrensbegränsningen torde sannolikt väga tyngre än det av kommunen angivna syftet att tillgodose kommunens behov av tekniska konsulter och lägre administrativa insatser.

Att upphandla arkitekttjänster och andra intellektuella konsulttjänster genom en mellanhand – konsultmäklaren – torde också strida mot den för all upphandling gällande transparensprincipen. Den tjänst som kommunen vill handla upp är arkitekt- eller annan intellektuell konsulttjänst och inte en konsultmäklare. Förfarandet med att beställa intellektuella konsulttjänster via en konsultmäklare framstår därför som ett kringgående av LOU.

Avtalsvillkor

I FFU anges att villkor i underleverantörsavtal inte får stå i strid med villkoren i ramavtalet och dess bilagor. I FFU:s bilaga fyra "Avtalsvillkor vid beställning av tekniska konsulter" anges att ABK 09 gäller för uppdrag som ska utföras av förmedlade konsulter. Dock görs ett antal omotiverade avsteg från ABK 09.

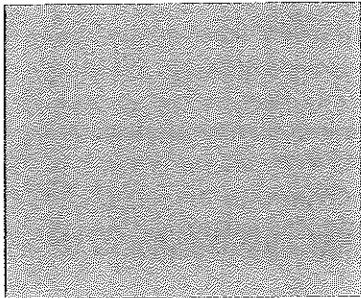
Standardavtalet ABK 09 bygger på omfattande partsgemensamma genomgångar och har förankrats av huvudmännen i Byggandets Kontraktskommitté, BKK. Sveriges kommuner och landsting är en av medlemmarna i BKK och har således företrätt kommunala intressen vid tecknandet av avtalet.

Förmedlade konsulter ska inte behöva acceptera av beställaren ensidigt fastställda generella, icke förutsebara, avvikelser från gängse branschpraxis.

Vid genomläsning är det framförallt bestämmelserna gällande "Rätt till uppdragsresultat" som framstår som ytterst anmärkningsvärda (kurs nedan).

"AUC.71 Nyttjanderätt

Med ändring av ABK 09 kap 7 §§ 1,2 och 7 gäller att Beställaren äger fritt, efter eget gottfinnande, använda och nyttja materialet, handlingar samt datorfiler. Beställares rätt enligt detta avtal om ägande och fritt utnyttjande av Konsultens resultat av uppdraget, berättigar inte Konsulten rätt till ersättning utöver den ersättning som utgår för själva uppdraget.

Eventuell upphovsrätt till Konsultens arbetsresultat i anledning av uppdraget såsom sammanfattningar, rapporter och liknande tillkommer Beställaren utan att särskild ersättning utgår. Detta innebär bland annat att Beställaren fritt får nyttja arbetsresultatet och därvid överlåta upphovsrätten till annan. Konsulten får inte publicera eller på annat sätt nyttja arbetsresultatet utan Beställarens skriftliga medgivande.

Konsulten svarar för eventuellt skadestånd eller andra kostnader som kan uppkomma på grund av intrång i immateriell skydds rätt med anledning av framtagande och Beställarens användande av arbetsresultat enligt detta avtal. Om intrång i immaterialrätt föreligger ska Konsult på egen bekostnad antingen modifiera arbetsresultat så att det inte längre finns eller avtala med den som har rättigheten om, för Beställaren, kostnadsfritt utnyttjande.

AUC.72 Äganderätt till originalhandlingar och datafiler

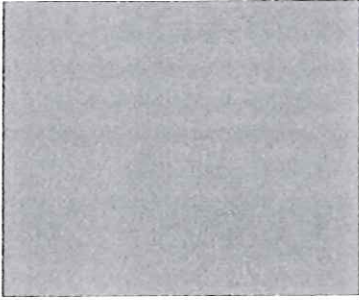
Med ändring av ABK 09 kap 7 § 8 gäller att Beställaren har äganderätt till av Konsulten utarbetade ritningar, program och andra handlingar, förslag, idéskisser eller annan dokumentation."

Enligt ABK 09 har beställaren rätt att använda och kopiera uppdragsresultatet för det med uppdraget avsedda ändamålet. I normalfallet har handlingar upprättade för visst uppdrag mycket begränsad användbarhet i andra uppdrag. ABK 09 ger beställaren möjlighet att återanvända enskilda lösningar.

Enligt ovanstående formulering förbehåller sig beställaren full nyttjanderätt till allt uppdragsresultat. En sådan skrivning kan vara motiverad när behov i det enskilda uppdraget föreligger men inte i ramavtal.

Att begränsa anbudsgivarens rätt att ej utan beställarens skriftliga samtycke använda uppdragsresultatet för andra ändamål än uppdraget är oacceptabelt. Det kan eventuellt vara befogat när det gäller upphandlingar av varor. Inom arkitektbranschen är det praxis att arkitektens yrkeskunnande redovisas genom referenser till genomförda projekt. Konsekvensen av en sådan begränsning blir att en anbudsgivare som är bunden av motsvarande klausuler från tidigare beställare saknar möjlighet att kunna lämna ett konkurrenskraftigt anbud utan att dessförinnan ha införskaffat skriftliga medgivanden om att få "marknadsföra" genomförda projekt. Det är inte rimligt att med ovanstående klausul i en ramavtalsupphandling begränsa det i arkitektbranschen normala förfarandet att kunna marknadsföra sina tjänster genom referenser till genomförda projekt utan att dessförinnan måst utverka skriftligt tillstånd. Eventuellt kan det i ett specifikt projekt finnas grund för en sådan begränsning.

Det är även praxis i arkitektbranschen att arkitekt återanvänder framtagna lösningar eller delar av lösningar. I ett avrop från det nu aktuella ramavtalet - via konsultmäklare - skulle kunna, om arkitekten i fråga arbetade enligt de av Danderyds kommun nu uppställda villkoren, innebära att arkitekten är förhindrad att ta fram den optimala lösningen.

Att i en ramavtalsupphandling göra omfattande och omotiverade avsteg från branschpraxis innebär dels att konsulten saknar möjlighet att bedöma konsekvenserna av avstegen och dels att respekten för de gemensamt framförhandlade och överenskomna standardbestämmelserna urholkas.

Med hänvisning till vad som ovan anförts rekommenderar Sveriges Arkitekter att förfarandet att handla upp arkitekter och andra intellektuella konsulttjänster genom mäklare avbryts.

Svar emotses.

Med vänlig hälsning
Sveriges Arkitekter

Rita Georgiadis
Förbundsjurist

Sveriges Arkitekter är fack- och branschorganisationen för alla Sveriges arkitekter, inredningsarkitekter, landskapsarkitekter och planeringsarkitekter. Förbundet har över 12 700 medlemmar och ansluter cirka 95 procent av alla yrkesverksamma arkitekter i Sverige.

cc Kettlyn Jöesaar